

"לְבַנְיָנָה שֶׁל תּוֹרָה" – חֶלֶק ק"ב

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי רה"י הרב ברוך וידר שליט"א

שִׁפְכִי כַּמִּים לַבַּיִת

רצוננו לעשות רצונך

כל אחד מאיתנו בני הישיבה אם ישאל את עצמו באמת מה רצוננו, יגלה שרצוננו בחיי תורה ודבקות בה'. הרי לכך הוא בא לישיבה. אולי יש בישיבה גם צד של נוחות (ונוחות רוחנית) – הסדר, צבא עם תורה ויראת שמים, אבל אם נבחן את עצמנו באמת נגיע למסקנה שרצוננו הוא חיות של קדושה, ודבקות בה'.

את הדבר הזה נוכל להרגיש באופן מיוחד בשלוש הזדמנויות, והן הוכחות לנכונות הדברים.

אם אדם נכשל חלילה בחטא, הוא לא שמח. בפרט אם נכשל חלילה בחטאים קשים ובחטאות נעורים, שהם אֵם כל חטאת, עצבות נופלת עליו. העצבות באה משום שהוא יודע שזה לא המקום הרוחני בו הוא רוצה להיות, ואפילו אם חלילה ייכשל שוב, הוא יצטער שוב על הדבר הזה, כי הוא לא רוצה להיות שם, כי הנשמה שלו לא רוצה להיות שם.

ההוכחה השניה היא מפורים. כל מי שטעם טעם של פורים בישיבה והתבשם מייך כמצוות היום, יודע שהוא גילה בעצמו אדם אחר וגם חבריו בודאי הרגישו בכך. מי שזכה בכך, גילה שיש בו רצון לקדושה ולתורה, עד כדי כך שהוא בוכה על הדבר הזה. בעיני ראיתי בחורים מן הישיבה שבאו אלי בפורים

בדמעות שלישי על רצונם האמיתי להדבק בתורה ובקדושה, למרות שבחיי היום-יום הם נראים רחוקים כביכול מבחינה מעשית.

ההוכחה הגדולה ביותר היא מיום הכפורים, ובפרט בשעת נעילה. כל אחד ואחד יודע בעצמו שבאותם רגעי אמת, הוא רוצה מראה או מאהבה, להמשיך את ההרגשה העליונה הזאת שהוא מרגיש כעת לכל חייו. הוא היה רוצה כל ימיו לחיות כפי שהוא מבטיח עכשיו לקב"ה ואף לעצמו. פורים ויום הכפורים הם זמנים של אמת, כפורים כ- פורים¹.

נראה שאלו שלוש ראיות חזקות ואמיתיות שכל אחד ואחד מאיתנו יודע אותן.

שאור שבעיסה

דווקא מתוך הבירור הזה, קשה להבין מהו הדבר שמרחיק אותנו מעבודת ה' בה אנו חפצים. כולנו יודעים שיש זמנים בחיינו שאנו מרגישים דבקות בתפילה או בלימוד תורה טוב ואנו שמחים בזה ורוצים להמשיך כך, ובכל זאת איננו מצליחים.

כשנדע ונבין מה מרחיק אותנו כך, נוכל גם לנסות לחשוב איך נגיע למימוש הרצון האמיתי שלנו להיות עבדי ה', להיות דבוקים

¹ ע"פ תקוני זהר נז:

בה', לשמוח בלימוד התורה כמו שרוצה נפשנו פנימה.

באורות התשובה מבואר שאם אדם הגיע אי פעם למקום רוחני עליון, הוא צריך לדעת שזה המקום האמיתי שלו, לשם הוא שייך ושם הוא יכול להיות.

הדבר המעכב אותנו מלגלות את רצוננו האמיתי, ולהשאר בדרגות האלו שאנו חפצים בהם מפורש בגמרא בברכות:

”ר' אלכסנדר בן תר דמצלי אמר הכי (-אחר תפילתו אמר כך): רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכיות. יהי רצון מלפניך שתצילנו מידם ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם.”

”רצוננו לעשות רצונך” כל אחד מישראל ברמתו שלו, אלא שיש מעכבים, והמעכבים הם ”שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות” – סיבה פרטית וסיבה כללית.

זו האמת שלהם וזו גם האמת שלנו, אבל מה שמעכב הוא השאור שבעיסה: טרדות העולם, חושך הגשמיות, תאוות, רצונות נמוכים וכל מה ששייך אל הגוף המסתיר את גילוי הנשמה והעצמיות שלנו. בדור שלנו השאור שבעיסה התחזק מאוד וברא לו כלי משחית אטרקטיביים ביותר בעזרת חדושי המדיה הגדולים שיכולים בנקל להרוס בן אדם.

אם כן הבננו את מקור העיכוב, מצאנו את מה שמפריע לנו מלהתקדם. אך השאלה הגדולה עוד לפנינו – אנו צריכים לברר איך נוכל להתקדם ולהתרומם מעלה למרות הקושי הגדול.

שאלה זו מטרידה אותי מאד, בפרט בענייני הכלל, בענייני הישיבה. כולנו רוצים בעצם את אותה מטרה, אבל כיצד נממש את הדבר הזה במציאות, איך נבנה כאן בניין גדול וטהור?

קָרֹב ה' לְכָל קָרְאִיו

בסיעתא דשמיא, ה' האיר לי בעת רצון את הדרך בעניין הזה, ומי שירצה לקחת את סם החיים שנציע כאן, אין לי ספק שהוא ילך ויתעלה ויתקרב אל הקב"ה, ובעיקר הוא יתקרב אל האמת העצמית שלו עצמו. כדברי הרב משה צבי נריה זצ"ל³ המושרים בפי בני הישיבות: ”קדושה אני מבקש”.

אולי ברגע הראשון נראה שאין חידוש במה שאומר, אבל המתבונן ימצא בהם סם חיים.

אנחנו זקוקים לתפילה מעומק הלב, שפיכת הנפש לפני הקב"ה, הורדת המחיצות, הורדת הקליפות, דבור אמיתי עם

בשבוע שעבר בזמן המלחמה², שמענו וראינו שגם חיילים המכונים אצלנו 'לא דתיים', שרים בדבקות "אנחנו מאמינים בני מאמינים", "וטהר לבנו לעבדך באמת", והם שרים את זה באמת. ישיבת הכותל יורדת (עולה) לכותל בלילות שבת, ולא פעם אנו רואים בכותל חיילים שרובם בחיי היום יום שלהם רחוקים, והם צועקים "הקב"ה אנחנו אוהבים אותך". כשאני מסתכל על הפנים שלהם אני רואה שהם שרים את זה באמת, באותם רגעים מתקיים בהם "שרצוננו לעשות רצונך".

² השיחה ניתנה כשבוע אחרי מבצע עמוד ענן ברצועת עזה

³ שיום פטירתו יחול בשבוע הבא ב"ט כסלו

והסיכורים⁶ הרבים אשר נקבצו בנחל
הנובע של נשמת החיים העליונה
הולכים וסרים".

אני מתפלל שרוח הטוב הזה יחזור אלי ואל
כולנו מהיום והלאה.

חשבתי על משל לדבר:

במכונית טמונים כוחות גדולים. למרות זאת,
כדי להניע רכב עומד וקר, לא די בכוחות
אלו אלא צריך מתנע (סטארטר). ברכב אין
חיות, אבל יש בו אפשרות של תנועה. גם בנו
יש חיות רבה, אך השאלה היא מה יהיה
המתנע שלנו.

מבקשים אנו קודם התפילה: "ה' שְׁפָתֵי
תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ"⁷. אנו פונים לרבש"ע
שיעזור לנו שנוכל להתפלל אליו, ולא רק
אקרא את המילים, כמו שאנו עושים כ"כ
טוב שנים על גבי שנים. אדם יכול להגיע
לגיל מאה ועשרים כשהוא כבר קרא את
הסידור אלפי פעמים אבל ברוב הפעמים זה
לא היה שונה אצלו מקריאה של ספר אחר
חלילה, וזו אינה תפילה. צריכים אנו לבקש
מהקב"ה שיפתח את שפתינו, שיפתח את
לבבנו, וזו צריכה להיות בקשה אמיתית
שהרי הקב"ה בוחן כליות והוא יודע את
לבבנו. נבקש ממנו באמת להתקרב אליו:
רבש"ע אני יודע מה המחסומים שלי, ואני
צריך את עזרתך שתסיר ממני את המפריעים
והמניעות המרחיקים אותי ממך, אני רוצה
להיות אמיתי ומבקש ממך שתעזור לי להיות
מי שנולדתי עם האמת של נשמתי!

הקב"ה. דיבור אמיתי הוא דיבור הבא
מהנפש שלנו. ההתעוררות של הרצונות
הפנימיים שלנו, יכולה וצריכה לבוא לידי
ביטוי בשיח אמת עם הקב"ה. הרצון שלנו
הוא "צִמְאָה לְךָ נַפְשִׁי"⁴, וע"י שיח אמיתי עם
הקב"ה נוכל להפוך את הרצון הזה להיות
יותר גלוי וממשי בחיינו.

כתב הרב זצ"ל בהקדמתו הנפלאה
לעולת ראייה⁵:

"התפילה מבקשת מהנשמה את
תפקידה".

הנשמה צמאה לקב"ה והתפילה עוזרת לה
להתגלות, כפי שנראה בהמשך הדברים.

"כשעברו ימים ושנים בלא תפילה
בכוונה מתקבצים בלב אבני נגף
רבים, שמרגישים על ידם כבדות רוח
פנימית".

הרב מדייק במילותיו ואומר "בלא תפילה
בכוונה", כי לצערנו עלול לקרות שאנו רק
נאמר את המילים הכתובות בסידור, וכך
ייתכן שאנו 'נתפלל' שנים ואולי ח"ו לא
התפללנו אף פעם. כשאדם לא מתפלל
בכוונה, הלב שלו צובר מחסומים והוא
מרגיש כבדות. קשה לו להתפלל, הוא עושה
זאת רק כי צריך, הוא 'דתי' ו'בחור ישיבה'
ו'צריך להתפלל'. גם הלימוד כבר לא מה
שהיה. אלו הסתייגויות הרוחניות שעליהם
"הרב" מדבר, וזה דבר שקורה הרבה.

"וכשרוח הטוב חוזר ומתנת התפילה
ניתנת ממרומים, הולכים בכל תפילה
ומתפנים אותם המכשולים,

⁶ פירוש: הסכרים

⁷ תהלים נא יז

⁴ תהלים סג ב

⁵ ענייני תפילה, התפילה המתמדת של הנשמה, ג.

כדבר איש אל רעהו

אפשר לעשות זאת גם בכל תפילה מסודרת, אבל אני רוצה להציע הצעה אחרת.

זכינו ללמוד בישיבת הכותל, כל אחד יכול להחליט שפעם בשבוע הוא יורד (עולה) אל הכותל המערבי אחרי סדר ערב, ולאחר אולי יתאים בזמן חצות לילה שהיא עת רצון גדולה. אך לא לבוא לתפילת ערבית כמו שהוא רגיל, אלא כדי לשפוך שיח עם הקב"ה, אני והקב"ה. אני מדבר אליך הקב"ה ומאמין שאתה שומע, ואני מבקש ממך בעת הרצון הזו לפתוח את ליבי, להסיר ממני את כל המסכים כדי שאגיע אל האמת העצמית שלי, שאותה כבר הרגשתי פעם בעת רצון ואני רוצה כל כך לחיות אותה.

בעזרת ה' אנו נראה בדרך זו פירות אדירים בשני העולמות, גם בעולם הרוחני וגם בעולם הגשמי.

זו הצעתי, שאולי היא הצעת נשמתנו, ואני משוכנע שמי שייקח אותה ימצא את נקודות האושר והאור שבחיי העצמיים הגלומים בתוכו בסייעתא דשמיא.

דוד המלך מזכיר לנו: "קְרוֹב ה' לְכָל קָרְאֵיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא הוּא בְּאֵמָתוֹ"⁸, וכשקוראים באמת, אין דבר כזה שתפילה לא נשמעת.⁹ אך עלינו לקרוא באמת, לשיח עם הקב"ה בשיח אמיתי.

כמובן צריכים להתפלל את הנוסח שתיקנו לנו אנשי כנסת הגדולה ולכוון בו, הם סידרו לנו ברוח קדשם את כל הבקשות הנצרכות לכל הדורות. אך עדיין כשאנו מתפללים את התפילה הזו זה עלול להיות חיצוני אם לא נשים ליבנו לכוון במילים. לכן כדאי שנשתדל במיוחד בברכת 'שמע קולנו', לומר את בקשותינו האישיות, לדבר עם הקב"ה מתוך הלב ולהרגיש את אותו חיבור נפלא וחי עם הקב"ה.

המסילת ישרים אומר שתפילה היא לדבר אל הקב"ה כדבר איש אל רעהו.¹⁰ פשוט לדבר עם הקב"ה כי הוא באמת שומע ומאזין לתפילותינו. אם אדם אינו מאמין שהקב"ה שומע, הוא צריך לבדוק את האמת שלו בקיום התורה והמצוות, ולהתמודד עם זה באמת. יש לנו שאלות קשות לפעמים, אך אדם אמיתי צריך לברר וללכת עם המסקנות, ואם תגלה שהקב"ה שומע – תדבר אליו ותדע שהוא הכתובת האמיתית לכל הבקשות.

⁸ תהלים קמה יח

⁹ ע"פ עולת ראיה ענייני תפילה, התפילה המתמדת של הנשמה, פסקה ד

¹⁰ פרק יט: "אמנם מי שהוא בעל שכל נכון, במעט התבוננות ושימת לב, יוכל לקבוע בלבו אמיתת הדבר, איך הוא בא ונושא ונותן ממש עמו יתברך, ולפניו הוא מתחנן ומאתו הוא מבקש, והוא יתברך שמו מאזין לו מקשיב לדבריו, כאשר ידבר איש אל רעהו ורעהו מקשיב שומע אליו". ועיין גם בבאור הלכה סימן תקעא.

